

פּוּרִים וְיוֹם הַכִּיּוּרִים

מִנְחָה: בְּיַד יִצְחָק גַּמְלוּלִי

(שבת סח. א) הדר קיבלוה בימי אחשוורוש וכו', ולכן הוא נגד יום הכיפורים וכנ"ל.
[בביאור הענין בהרחבה עיין בסוף הספר מה שמובא שם מרבי יצחק אייזיק חבר זצ"ל].

(זהל אור, ליקוטים לס ב)

מִנְחָה ס' קִיּוּן כו:

"אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כרבישה עשר באב וכיוה"ב שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לכייש את מי שאין לו (א) כל הכלים טעונין טבילה ובנות ירושלים יוצאות והולות בכרמים וכנה היו אוטרות ברור שא נא עינד וראה מה אתה בורר לך אל תתן עינד בנוי תן עינד במשפתה" שקר התן והבל היופי אשה יראת ה' היא התהלל ואומר "תנו לה מפרי ידך ויהללה בשערים מעשיה וכן הוא אומר "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעברה שעטרה לו אמו ביום חתונתו ובוים שמחה לכו ביום חתונתו זה מתן תורה ובוים שמחת לכו זה בנין בית המקדש שיבנה במדרה בימינו:

7 ע"י

זה מתן תורה - יום הכפורים
שניתנו בו לוחות האחרונות:

8 א"ר

ויתיצבו בתחתית ההר *א"ר אבדימי בר המא בר חסא מלמד שבפה הקב"ה עליהם את ההר כניגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם א"ר אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא (ב) אעפ"כ הדר קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב קימו וקבלו היהודים *קיימו מה שקיבלו כבר

9 ימי הפורים

ולמדנו מדברי הגר"א את סוד הענין של פורים נגד יום הכיפורים, כי גם פורים וגם יום הכיפורים הם ענין של קבלת התורה, דביום הכיפורים תנן במתני' סוף תענית: "לא היו ימים טובים לישראל כיום הכיפורים... שנאמר 'צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה לו אמו ביום חתונתו ויום שמחת לכו', יום חתונתו זה מתן תורה". ופירש"י: "זה מתן תורה - יום הכיפורים שנתנו בו לוחות האחרונות". הרי שיום הכיפורים הוא בבחינת "יום מתן תורה", וגם פורים הוא בבחינת קבלת התורה, כמבואר בשבת פת. א: "הדר קבלוה בימי אחשוורוש".

ולמדנו עוד מדברי הגר"א דבר נפלא מאוד, שהמשתה ושמחה של יום הפורים הם השלמה של המשתה ושמחה של יום הכיפורים, כי יום הכיפורים אין בו אכילה ושתייה, ולא שייך בו משתה ושמחה, ולכן בפורים שבא כנגדו, בא המשתה והשמחה על מתן תורה של יוה"כ. וזהו הענין של ריבוי המשתה והשמחה בפורים, כיון שהוא בא להשלים את המשתה והשמחה של יוה"כ, והרי אין לך יו"ט בישראל כיום הכיפורים, ולכן יש ריבוי משתה ושמחה בפורים

10 האור כה' יצחק א"ר יצחק סמך - הליקוטי הגאון

(ב) אף בראש השנה, כמו שכתבו הגאונים וכמ"ש בעזרא רק ביום הכיפורים שאין בו אכילה ושתייה נגדו פורים, רצה לומר פורים הוא משלים מה שחסר ביוה"כ והוא שמחה ומשתה שהיה ראוי בו מחמת קבלת התורה שהי' ביה"כ בלוחות השניות אך לפי שיה"כ הוא בדרגא רתוכה עוה"כ שאין בו אכילה ושתייה לכן משלימים אותו בפורים.

1 קיפון זורה - קיפון כו' אלק קקה

תתב) פורים אתקריאת, על שם יום הכפורים.

2 פ"ס ו' י'

ויש במה שנברא ביום הראשון טמאה, בשני אין בו טמאה, בשלישי יש בו טמאה, ברביעי ובחמישי אין בהם טמאה, חוץ מכנף העזו וביצת נעמית המצפה. אמר רבי יוחנן בן נורי: מה נשתנה פנה העזו מכל הננפים? וכל שנברא ביום הששי - טמא.

3 כ' טו' ב' י' אפריל

יד יש במה שנברא ביום הראשון טומאה. כי קאמר, יש דברים שנבראו ביום ראשון שטשט כלים מהם יש בהם טומאה, כגון הארץ שנבראת ביום ראשון, וכלי חרס הנעשים ממנה טמאים:

4

פ"ס פ"ד

מר בריה דרבנא" בולה שתא הוה יהיב בהעניחא לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכיפורי עצרת יום שניתנה בו תורה פוריא ימי משתה ושמחה כתיב "מעלי יומא דכיפורי" דתני חייא בר רב מדפתי "ועניתם את נפשתיכם בתשעה לחדש וכי בתשעה (הם) מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך כל האוכל ושותה בתשעה בו מעלה עליו הבחוב כאלו מתענה תשעי ועשירי

5 ליקוטי הגאון מוילנא פורים זא' קקה

ענין פורים שהוא נגד יום הכפורים, כי י"ח ימים טובים בשנה, שנים שנים שבעה שבעה, והנה ח' ימים מהם שאין גומרין את ההלל, וכנגדן ח' ימי חנוכה, ולכן אין צריך שמחה כי הימים האלו בכלל שמחה אף בראש השנה, כמ"ש הגאונים, וכמ"ש בעזרא (נחמיה ח, ב), רק ביום הכפורים שאין בו אכילה ושתייה, נגדו פורים, ולכן בו הרכה [חובה] משתה, כי אין לך יום טוב בישראל כיום הכפורים (תענית יב, ב).

וערב יום הכפורים בשביל שמחה של יום הכפורים נתקן. ובשביל שמחה של חשובה גם כן שאי אפשר בשעתה, ומר בריה דרבנא (פסחים סח, ב) הוה יתיב (כולא שחא) כתעניתא לבר מעצרתא ופוריא ומעלי יומא דכפורי, וכולן קבלת התורה, [שבועות כידוע], יום הכפורים כמו שאמרו בסוף תענית (תענית ל, ב לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב וכו' וכיום הכיפורים שניתנו בו לוחות אחרונות), ופורים כמו שאמרו

2

הסבות את לכם אחורנית ומנין שהקב"ה הודה לו שנאמר ואשר הרעתיו ועל המעכב הזה אמר פלגא עלך. ואילו המונע השני של שעבוד מלכיות, אני גרמתי לו, שכן אין שעבוד מלכיות אלא מכחו של עשו. ועל המונע הזה אני אומר פלגא עלי. עד כאן דבריו של הגר"י בלאזער. והם הם הדברים שכתב הגר"א כי שני הזמנים של יום כפור ופורים הם בסוד מחצה להשם ומחצה לכם. היחס הזה בין יום כפור לפורים עומד הוא בסוד של פלגא עלי ופלגא עלך. כאמור, יש כאן שלימות אחת בת שני חצאין. השלימות היא הצעקה העמוקה העולה מתהומות הנפש: רצוננו לעשות רצונך. ושני החצאין הן שתי המענות של שאור שבועיה ושעבוד מלכיות. וכאן הוא מקום הצירוף של פורים ויום כפור. כי חלוקת שני הזמנים הללו היא סילוק החשכון עם שני המעכבים הללו. כי על כן יום כפור הוא ביטול העיכוב של שאור שבועיה, כיום כפור אין העיסה מתחממת. ואין בכח השמן להשמיץ. ואנו עומדים סופשמים מכל עניניו של הגוף. ואילו בפורים נפקע כחו של עשו מלשעכד. נפל פחד היהודים עליהם. והרי זה ביטול העיכוב השני של שעבוד מלכיות. כיום כפור מתקיימת המענה של פלגא עלך. ומכאן הוא הסחצית של חציו להשם. ואילו בפורים מתקיימת המענה של פלגא עלי. ומכאן הוא הסחצית של חציו לכם. ונסמא, דכפורים מסתלק המעכב האחרון המונע את ה, רצוננו לעשות רצונך" שלא יתפרץ החוצה. ומכאן, מנלת אתר. כלומר, נתגלה החסתר של הרצון הפנימי לעשות רצונך.

15 פסוקים 15 פסוקים 15 פסוקים 15 פסוקים 15 פסוקים

א) משלוח מנות איש לרעהו. כמה פעמים הזכרנו את דברות קדשו של הגר"א המפרש את מאמר חכמים כי יום פורים ויום כפורים יש בהם משקל משותף. וכתב על זה הגר"א כי הלא מצאנו בעניניו של יום טוב דינא של חציו להשם וחציו לכם. ובמהלך זה, יום הפורים ויום כפורים מהווים שלימות אחד של מועד. דיום כפורים הוא החציו להשם, ויום הפורים הוא החציו לכם. שני חצאיים של שלימות אחת. כמה פעמים חורנו על דברים אלו ועכשיו לא נשנית פרשה זו אלא בשביל דבר שנתחדש בה. הצד השווה של יום פורים ויום כפורים הוא, שבשניהם היתה הישועה מנזרת השמדה. שבענינו של יום הכפורים נאמר, "הרף ממני ואשמידם". ובענינו של יום הפורים נאמר, "להשמיד להרוג ולאבד". אלא שביום הכפורים גם הנזרה וגם הישועה לא היתה ניכרת אלא למעלה, כדיבורים שבין קוב"ה למטה. ואילו ביום הפורים, גם הנזרה וגם הישועה היה מקומן ניכר גם כאן בעסקי אחרור עם סרדכי והמן. וקדושת הזמן של שני המועדים הללו עומדת היא בהקבלה למקום המאורע שלהם. כי בנזרת השמד והישועה דיום הכפורים אשר מקומן היה למעלה, גם קדושת הזמן הנולדה מהן היא המחצה להשם של הישועה הו. ואילו נזרת השמד והישועה דפורים אשר מקומן היה כאן למטה, הנה קדושת הזמן הנולדה מהן, היא היא המחצה לכם של הישועה.

ב) והוא הדין והיא המדה גם בחלק שבין אדם לחבירו של שני זמנים הללו. כי חלק ה, בין אדם לחבירו" של יום הכפורים נאמר בו עד שירצה את חבירו. ואילו בחלק ה, בין אדם לחבירו" דפורים נאמר בו משלוח מנות איש לרעהו. כלומר, ב, בין אדם לחבירו" דיום כפורים המדובר הוא על אודות ריצוי ופיוס הנעשים על ידי אמרות רצוי ודיבורי פיוס הפועלים. על הרוח. ואילו ב, בין אדם לחבירו" דפורים, המדובר הוא על אודות ריצוי ופיוס הנעשים על ידי ריבוי המנות של מעורת היום הפועלים על הגוף. והם הם הדברים, גם בחלקי ה, בין אדם לחבירו" של יום הכפורים ויום פורים, מתחלוקת הן ההנהגות לפי מחלק של מחצה להשם ומחצה לכם.

16 פסוקים 16 פסוקים 16 פסוקים 16 פסוקים 16 פסוקים

מצאתי בתי קודש אל כבוד אלהיך הגאון ואללה"ה במסע שמיים הגאון המונק הבן הגדול מוה"י יצחק אייזיק זצלה"ה שהיה אב"ד קיק קארטן יע"א במשנה במס' כלי" פ' י"ו וש נמה

א"ד שמואל בר נחמאי א"ד יונתן מ"ד כ"י אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירונו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך לעתיד לבא ואמר לו הקב"ה לאברהם בנך הטאו לי אמר לפניו רבש"ע ימרו על קדושת שמך אמר אימרו ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עליהו אמר ליה בנך הטאו אמר לפניו רבש"ע ימרו על קדושת שמך אמר לא בסכי מעמא ולא בדרדקי עצה אמר לו ליצחק בנך הטאו לי אמר לפניו רבש"ע בני ולא בנך בשעה שהקרימו לפניך נעשה לנשמע קדאת להם בני בכורי עכשיו בני ולא בנך ועוד כמה הטאו כמה שנותיו של אדם שבעים שנה דל עשרין דלא עגשת עלייהו פשו להו חמשין דל כ"ה דלילותא פשו להו כ"ה דל תרתי סרי ופלגא דצליי ומיכל ורבית הכסא פשו להו תרתי סרי ופלגא אם אתה סיבל את כולם מושב ואם לא פלגא עלי ופלגא עלך ואתיל כולם

עלי הא קרובית נפשי קמך פתרו ואמרו (כ"י) אתה אבינו אמר להם יצחק עד שאחם מקלסין לי קלסו להקב"ה ומחי להו יצחק הקב"ה בעינייהו מד נשאו עיניהם למרום ואומרים 'אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך א"ד דיא בר אבא א"ד יונתן ראוי היה יעקב אבינו לידר למצרים בשלשלאות של ברול אלא שזכותו גרמה לו דכתיב 'בחבלי אדם אמשכם בעבותות אהבה ואהיה להם כמרימי עול על לחיהם ואם אליו אוכיל:

ור אלכסנדרדי בתר דמצלי אמר הבי רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבועיה ושעבוד מלכיות יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.

17 פסוקים 17 פסוקים 17 פסוקים 17 פסוקים 17 פסוקים

שאור שבועיה. יצר הרע שנלכדנו המחמיילנו:

18 פסוקים 18 פסוקים 18 פסוקים 18 פסוקים 18 פסוקים

א) כתב הגר"א הנה המהלך בכל יום טוב הוא חציו להשם וחציו לכם. שני זמנים יוצאים הם מן הכלל הזה. יום כפור הוא כולו להשם ופורים הוא כולו לכם. אלא שלקושטא דמלתא אין כאן שום יוצא מן הכלל. כי יום כפורים הוא יום כפורים. כלומר, שניהם ביחד מהווים בענין זה מועד אחד. ובמועד הזה הכולל פורים ויום כפור, שפיר מתקיים בו חציו להשם וחציו לכם. עד כאן דברי הגר"א.

ב) ננסה נא לפעום פעימה קלה מן מתקו של הרבש הזה.

ג) מצינו בחז"ל כי בשעת חשבון עם האכות על אודות חמאי הבנים, תהא מענתו של יצחק אבינו פלגא עלי ופלגא עלך. ונתפרש דבר זה בדבריו של הגר"י בלאזער זצ"ל כי המענה הזו מכוננת היא למאמר חכמים: רצוננו לעשות רצונך, אלא ששאור שבועיה ושעבוד מלכיות מעכב. כלומר, מה שאין אנו מקיימין רצונך, אין זה מפני שאין בנו הרצון לעשות רצונך, אלא אדרבה, אדיר הפענו הוא דוקא לעשות רצונך אלא שאין לו כח לרצון זה להגיע לידי שליטה מפני שני המעכבים הללו המחלישים את כחו. שאור שבועיה ושעבוד מלכיות שני העיכובים הללו הם היסוד לחלוקת פלגא עלי ופלגא עלך. השאור שבועיה הוא המונע שאחך גרמתי לו. (כרכות ל"ב, מאמר אליהו ואתה

3

יוכביץ בחד שנחא לא קצני תרי שנחא כדי כדדי עיייש.
זח מכוון כדברי הזוכיין. ונדרשוהי העמקתי בכבנת ענין זח
ופח לקרי.

פירוש תיבולת קקניי זוכר PE

פירוש חקיקת על סם יום הכפורים דמחידן להפננא ביה. ל"ב יום כפורים בו יייה טעג רומי שהי
רניי שמחה בלב הארס עד מאד וייה כמו טורים שטיק טונג טלו האו כטס שהא קרוב לרומי. וכל דאית
קן של כפורים הוא קן הדמיון נקוד בשביל כפורים יייה כמו טורים שטיק הטונג הוא כשמחה בלב שהיא
טעג רומי והיטו ממוס דאין נמלאים טונג כרי' שיפשו בו עיני בשביל פליטה וכפריה ורק לא ייכו איכלין
עוקין בו מטעם אחר דאיתו היום הוא הארץ הכינה דאין סם איכלס וספיה וכן הלטס שהא מרפח אכילה וספיה
טו כיום לא ייניקו בעיני כלל אלס לכס יייה מלא שמחה גדולה ופנחה מיליני פד שלא ייכר להס לאכל
ולשוחח. וכמ"ס במחא (כרכות דף ג'ו) דאקרו לאיני כהלס שורק טבוח לעיניך וט' ויירש לו כד הירא נפיש
עסקר וטבחא ולא אלכל. ולא שפית מתחם חרותא דלכך. ובוה ניחא דודאי אין מלח כפילטס לפסל ולא יאכלו
ישויו כיום כפורים ורק מן הלס לא יייה עיני אלס שמחה ונילמ:

דאקו אנהניי נהני ג' אולת קקקנה

טבחה זו אסתר המלכה שבשעה שהגיע צער לישראל התקינה סעודה
לאחר שרושץ ולהבין הרשע ושברתו יין ביותר וכסבור היה הבן בעצמו
שחלקה לו כבוד והוא לא ידע שפרשה היא לו מצודה שמחוך ששברה
אותה יין קנתה לה אושמה לעולם, אף ערבה שלחנה בעולם הזה
ובעולם הבא, אי זה זה שם טוב שקנתה שבל המועדים עהירין
ליבטל וימי הפורים אינן בטלים לעולם, א"ר אלעזר אף יום הכפורים
לא יבטל לעולם שנאמר קדוהיה זאת לכם לחקת עולם.

אלה מסכת יומא אולת קנה

* הגה"ה

עין פולק חזקה פקקת פדורשים על פקשת זכור
הפוקקתים פקקת ופסה קלניה (נדרוש השני מלח ס ודלך),
פלפקתיד, ימי הפורים ימי הפפוקים לא יקפלו. והבאמי
קס מדקש, פי הם קשים, פוקים - פפול קילוקיו על סמאל
למשנה, יום הפפוקים - פפול סמאל פקקמו וכו'.

מכתב מאליהו גניי יוב סא קרנה

יום כיפור - בחינת יראה

ענין מה שכתבו בשם האר"י (ע"י שליח פדשת תצוה) שיום הכיפורים הוא
כיפורים; הוא, כי יום כיפור הוא לטהר אותנו מעוונותינו ומטמטומנו - על
ידי בחינת יראה. יראת העונש, יראת החטא, יראת הרוממות - הכלולות כולן
באימת הדין. וגדר זה טפל הוא לגבי לימודו של פורים שהוא בנין האהבה,
על ידי השמחה בקידוש ה' שבנקמה, והכרת הטוב, והתנדבות הנפש עבורו.

מלכתן מאליהו גניי יוב סא קרנה

ידוע מש"כ במכתב מאליהו (כביאור ענין הפורים) לרייק, שיום פורים גדול
מיוהכ"ס שהרי אמרו שיהכ"פ הוא כפורים ולא בהיפוך, משמע שיהכ"פ השווה
לפורים שמדרגתו גבוהה יותר.

מכתב זכ

י ראד אביו מקס 'שבע' השנה עינין עיקים נמיים איהם עינין סאד
י שמום שלום לחקת ולקייב חידוק ביטא וחדד לקייב

מכתב צהל סלך ו' זכור ס' גזו קס קס קס

זהו כונת הפסוק ודברים לג. גן אף חובב עמים.
הרצון אף שהוא מאריך אף לרשעים וחובב
עמים שהן גרים, כי לולי כן לא היה להם קיום, אבל

שנחא כיום הראשון עומאה בשני ארץ בו ט' בשליש ית בו ט' ברביעי
וכמתיב אין צדק בו ט' חוק מכף העגו וזינא נטמיה וכל שנחא כיום
השני עמא עכ"ל המשנה וכתב הרב ברענוריה חזן ט' דרבנן גורי
עומאה וט' ע"ש ואמר הרב הגאון הגלל דלכך יום הכיפורים שהא
כולו טהור דליה ליה רשוחא לאסטווי כמאחר הכתוב כי כיום ונג'
לפני ה' חטברו ע"כ לא יחול יום הכיפורים בימים ששבתם עומאה
כי אס כיום ב' וביוס ד' וה' ובשבת קודש והגם שביום ה' שנבראו
צדק כף העגו וכו' הלל פי' ר"ע מברענוריה שטומאחן דרבנן ואלו
מדאורייתא אין צדק עומאה לכך יום הכיפורים שהא מדאורייתא יוכל
לחול בה ודמ"ח וט"י :

ח' צ"ש' הכתוב ס' מ"ן ו' י

ובחיודשי הארצתי זישוז דברי הרמב"ם דכשמיט משנה
זו ואכמ"ל. ושמשתי רחז ופלא צדס היכודי
כקדוש זיי. דאלו כימיס כנזכרים צמשנה דיש יום שיש
בו עומאח ויש יום שאין בו עומאח כס מורין על יום
ככיפורים ויום כפורים. ככלל דיוכביץ לפולס כיום דאין
בו עומאח. ויום כפורים כיום שיש בו עומאח. ולכן כיום
כראשון שלישי ושני דיש צדס עומאח חל פורים ולא יוכיץ.
ולכפיוך צדסי שאין בו עומאח חל בו יוכביץ ולא פורים.
אמנם כיום כד' וכו' חלום שמיכס. משום דצדס אין עומאח
מכיה דכף כעמיה וזינא נטמיה מטמאחן רק מדרבנן
כמש"כ הרמב"ם והרע"ב בה) לכן יוכביץ דכוא מן הכורכ.
ומדאורייתא אין כימיס אלו עומאח. יוכל לחול צדס.
ולמחמה זאה פורים דכוא רק מדרבנן ומדרבנן יש כרי כן
כימיס אלו עומאח ע"כ גם פורים יוכל לחול צדס עכדיק.
ונראה דכין דל צדס ליישב כקושיא דמחכו למאי נפקי"מ
סידור זכ של ימי כביריאה. אס נברא צדס דבר
כמעמא או לאו. ולכן פי דנפקי"מ סידור לקביעכ דירחא
דכתנ רשיי זיל צפסחיס ריח ע"כ בו) דגם בשעכ שקדשו
פי' כרתיכ כיו חכרין שלא יבואו תרי שנח צדדי כדדי.
וכיכ צריכ ב' עיייש. ואי כחקוני זוכר דפורים יום
כיפורים בו) עיייש. אך ככדל שצמיכס כוא עפ"י כמדורש
פר חוקת בה) "מי יתן טכור מטמא לא אחר" מרדכי משמע
עיייש. גילו לנו חז"ל דפורים כוא יום טכור מטמא. אולס
יוכביץ אי צנחא דבי אליהו כס) ימיס יולרו ולא אחד צדס
זכ יוכביץ לישראל. ופי' כסר"ק דכוא כולו צמקוס טכור.
של אחד ע"ד שאחז"ל בקדושין מ' ע"ב דיקין נמשלן
צעוכי"ז שכולו עומד צמקוס טכורכ וכו'. ע"כ ציוכביץ
דישראל כולס דיקוס ודומיס למלאכי השרת. צעי יום שכולו
צמקוס טכור. אצל פורים כוא טכור מטמא כני"ל. חכו
ככוונכ דקביעות יוכביץ כוא רק כימיס שאין צדס
עומאח. וכיפוכו לפורים דכוא טכור מטמא הוקצע ימיס
שנברא צדס עמא ונעשה טכור מטמא ע"י מרדכי היכודי
כמו שאמרו חז"ל באסתר רבא ג) אל תקרי יכודי אלא יחודי
שייחד שמו של הקב"ה כנגד כל צאי טולס. עיייש. וכן כוא
כמדורש חוקת לא) מי יתן טכור מטמא לא אחד. זכ מרדכי.

וראה. צמחניחין דמגילכ ב' ע"א חל לכיום צדסי וכו'.
והלל צדסי אין בו עמא. אצל צירושלמי פי' דמגילכ
כ"ע זכ) אמר ר' ייסא לית כאן חל לכיום צדסי. דא"כ

חשיבות שלהם הוא אף הנ"ל, דנשיב חיים לכל חי, ומאריך אף לרשעים, ובימי המן נתחייבו ישראל כליה, רק במדה זו אף חובב עמים, דהוא מאריך אף לרשעים כנ"ל, בזו נכמרו רחמי ה' על ישראל, וזהו המן פתח באף, כי חשב לעורר חימה ואף על ישראל בסיבת עונותם, אבל נלקה באף, כי אדרבא ע"י אף חובב עמים, נעשה הצלה לישראל בכלל, ולכך בפורים יש ליתן צדקה אפילו לגוים כמבואר בש"ע [סימן תרצ"ד ס"ג], להורות כי הנס היה על ידי אף חובב עמים, וגם הגוים בכלל הצלה וחנינה, כמידת הקב"ה לרחם אפילו על רשעים שהם עכ"ם, כהנ"ל אך אף אפילו לרשעים, ואף אנו בכלל לחמול על דלי עכ"ם כמידת ה', ולהורות כי זהו בכלל הנס, ומזו יובן כפשוטו דברי חז"ל [מגילה ז:] חייב אינש לבסומי בפורי'א עד דלא ידע וכו', המשל בזה כי השמחה והשכרות היא, כי הנס היה על ידי אף חובב עמים, וא"כ אין הבדל בין צדיק לרשע, כי נשיב חיים לכל חי, ואף חובב עמים דייקא, ומקרה אחד הוא, בחמלת ה', להדומה להמן או למרדכי, והבן, וזה ברור ואמת:

וממנו נלמוד כמה יש לנו לילך בדרכי ה' ולהדמות להנהגתו עם ברואי בכל אופן, והוא לחמול על אנשים, אפילו הרעו לו ועברו רצונו, ולא לנקום ולנטור לדורי דורות אפילו על ספק, אבל אם יטיב לו אדם מהר ישכחהו ואין זכר לו, לא כן מדת ה', מגדיל הטובה ומקטין הרעה, וחייבים אנו לילך בדרכי ה', ובפרט ימי פורים, וכאשר אמרתי מתמול שלשום בדרשה, דלכך נקרא יום סליחה ומחילה יום כפורים, שהוא יום כמו פורים והוא כפורים, כמו כפורים, היה אף חובב עמים, כן ביום הכפורים הקב"ה מוחל וסולח, ומרבה חמלה וחנינה, אפילו לעוברי רצונו, ולכן ביום הכפורים יש להעביר שנאה, ומבלי לנקום לגומלי רעה כי זה מידת פורים, וזהו משלוח מנות איש לרעהו להרבות אהבה וחיבה, כי זה מידת ה' לאהוב לכל, ורחמיו על כל מעשיו, וזהו המביא אדם לידי ענוה וחקן למעלה ולמטה: